

formation. It is claimed that the state of social relations that does not meet the needs of society and inhibits its development, is a factor law-making. Law-making gets back to just social altercations at the moment of realization of their nature and the need to overcome them by establishing the standard of law.

Attention is paid to the fact that the problem of regularities of formation of branch of law as a structural element of the system of law is closely related to the following phenomena of social reality as «consideration of law» «source of law» and «law-making».

It is noted that with the emergence of the state law enters into a new stage of its development. It becomes more formalized and systematic. Its written form – laws – appears. The state is able to oversee the implementation of laws through professional activities of specifically authorized agents, resorting if necessary to staff organized physical coercion. At the same time the historicity of law attests its independence and supremacy towards public authorities.

Develops the thought that law-making as the process of origin and creation of law consists of three phases:

1) formation of specific legal relationships directly in public life and their self regulation on the base of the material conditions of society and empirical legal awareness of participants of these relations;

2) summarizing by the state specific legal relations that have arisen through evolution, the formulation of appropriate behavior of a general nature and their reflection in the legal acts or other legal documents;

3) implementation of the formal rules of law, again, into specific social relations, but more comfortable, stable, and reserved.

Attention is paid to the fact that in the modern legal literature the concept of «law-making» is not clearly understood, which is stipulated by different views on the phenomenon of «lawmaking», «rule-making». The widespread definition of law-making in the legal and scientific literature that connects it with the process, the contents of which is activities concerning mandatory standards making or as the process of collection of these law standards into laws.

Law is closely related to society existence, and therefore the conditions of law origin are social conditions. Outside of society, in nature law does not exist. Law operates only within a society, as a specific order of social relations, some members of which have social freedom to act in any way that ensured by the corresponding duty of others. The emergence of appropriate social relations that need and can be handled by the standards of law, and significant changes in the existing social relations, which again causes the need for legal regulation that is the formation the subject of legal regulation is the first step in the mechanism of formation of the branch of law as a structural element of the system of law, determining the dependence of branch formation from law making.

Keywords: *branch of law, branch formation, law, law making, social relations.*

УДК 340.15 (477)

М. О. Розумний

ПРОБЛЕМИ ВІДОБРАЖЕННЯ ЛІБЕРАЛЬНИХ ДОКТРИН В ЛІСОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

У статті розглянута історична динаміка законів з охорони лісів, прийнятих в різні історичні періоди, в основі яких лежали ліберальні доктрини. Показано, що положення лібералізму, закріплені в нормативно-правових актах, припускали

скорочення державних витрат в даній сфері шляхом відмови держави від охорони лісів і утримання лісових служб. На прикладі аналізу імператорського указу 1782 р., прийнятого Катериною II, прусського Лісового закону 1811 р., Лісового кодексу РФ 2007 р. доводиться наявність негативних наслідків використання ліберальної доктрини, що приводить до погіршення екологічного стану лісів, різкого збільшення незаконних рубок, крадіжок, лісових пожеж.

Ключові слова: ліберальна доктрина, лісове законодавство, нормативно-правовий акт, незаконні рубки, власники лісів.

Постановка проблеми. Актуальність теми дослідження пов'язана з двома причинами. По-перше, недосконалістю діючого законодавства в сфері охорони лісів. На сьогодні в Україні фіксується значна кількість випадків захоплення лісових земель, незаконних рубок, крадіжок та лісових пожеж. Одним з напрямків підвищення ефективності діючого лісового законодавства та боротьби з протиправними діями є необхідність проведення теоретичних розробок в цієї сфері права. Такий підхід робить доцільним звернення до правових доктрин, які з одного боку, виступають джерелом і формою права, а з іншого боку – виразом певного роду ідей, теорій, навчань, сформульованих вченими-науковцями. По-друге, в історії лісового законодавства існує багато прикладів, коли при прийнятті нормативно-правових актів використовувались положення теорії лібералізму. При цьому основні положення таких актів та наслідки їх прийняття не були об'єктом наукових досліджень. Виходячи з цього, має сенс розглянути історію підготовки, прийняття та наслідки використання нормативно-правових актів, побудованих на ліберальних доктринах в сфері лісового законодавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз публікацій показує наявність значної кількості робіт, присвячених доктринам права, серед яких: Ж.-Л. Бертель, Г. Дж. Берман, Р. Давид, Д. Керімов, С. Алексєєв, Ю. Гамбаров, Т. Гуров, В. Нерсєсянц, О. Васильєв, Є. Евграфова, Ю. Тихомиров, В. Бабкін, Л. Корчемна, О. Мурашин, Ю. Оборотов, Н. Пархоменко, П. Рабинович, О. Скакун, Ю. Шемшученко. У свою чергу питання, пов'язані з дослідженнями відображення різних доктрин в лісовому законодавстві є темою, яку рідко зачіпали вчені. Фрагментарно дане питання досліджувалося в працях В. Непійводи, Б. Кіндюка, а проблема використання ліберальних доктрин не отримала свого належного висвітлення.

Метою роботи є розгляд особливостей історії використання ліберальних доктрин в лісовому законодавстві деяких країн у різні історичні часи.

Виклад основного матеріалу. Викладення матеріалів дослідження необхідно розпочати з того, що відома українська дослідниця, акад. О. Ф. Скакун розташовує правову доктрину на вершині юридичної піраміди джерел права та визнає її первинним, провідним джерелом [1, с. 47]. При цьому лібералізм у своєму класичному вигляді базується на визнанні обмеження втручання держави в економіку, приватне життя, спирається на принципи поділу влади, виборності органів влади, наявності ринку та вільної торгівлі. Загалом ці підходи знайшли відображення в принципі лібералізму «будь, що буде» - «laissez-faire, laissez-passer». Ліберальна теорія сформувалась на заході наприкінці XVIII ст. під впливом Великої Французької та Північноамериканської революцій і отримала подальший розвиток у XIX ст. Основоположниками лібералізму в європейській суспільній думці є Дж. Локк, Ш. Монтеск'є, А. Сміт, І. Кант, В. Гумбольдт, Дж. Медісон, І. Бентам, Б. Константа та Дж. Мілль. Ліберальна доктрина представляє собою складний комплекс взаємопов'язаних та взаємодоповнюючих ідей, що мають філософське, соціальне, економічне та політичне підґрунтя.

В економічній сфері основні принципи лібералізму сформульовані Адамом Смітом, який вважав за необхідне з боку держави надати повну економічну свободу

промисловцям і торговцям. Функціонуюча на такій основі економіка дозволить державі забезпечити матеріальне процвітання, зменшити протиріччя всередині суспільства, а підприємцям отримувати максимальний економічний прибуток та створювати багатство нації. Паралельно з цим держава отримувала можливість зменшити видатки на утримання державного апарату і таким чином отримати додаткові надходження до бюджету.

У лісовій сфері реалізація ліберальних ідей означала ліквідацію управлінського апарату, зняття будь-якого контролю з боку держави за станом, використанням і охороною лісів, а також видатків на організацію лісового господарства, лісовпорядкування. Іншим важливим положенням ліберальної доктрини, що добре вписується в специфіку лісової галузі, стало запроваджене А. Смітом поняття «природної ціни», що означало відмову від державного регулювання цін на лісову продукцію, яка знайшла відображення у системі такс та інших платежів за використання цього природного ресурсу. Інакше кажучи, згідно ліберальної доктрини, лісова галузь повинна розвиватися відповідно до її власних законів, що дозволять відрегулювати ціну на деревину ринковими засобами. Розгляд основних положень ліберальної доктрини приводив вчених до висновку про те, що власники лісових масивів з метою збереження свого майна повинні піклуватися про стан лісів, не допускати перерубів, вивозити вчасно лісову продукцію, проводити лісові заходи. На думку прихильників лібералізму, чинити інакше з власністю, яка дає прибуток, власниками лісів не вигідно, позаяк це може призвести до їх фінансових втрат. У Російській імперії були як багаті на ліс, так і лісодефіцитні регіони, тому на основі ліберальної доктрини вважалось можливим вирівняти попит і пропозицію на цей природний ресурс.

Ліберальні ідеї знайшли свою підтримку у дореволюційній Росії в особі імператриці Катерини II, яка була класичним представником епохи освіченого абсолютизму. Практичною реалізацією ліберальної доктрини у лісовій галузі стало видання 22 вересня 1782 р. імператорського указу «О распространении права собственности владельцев на леса, в дачах их растущие» [2]. З метою розуміння сутності ліберальної доктрини, покладеної в основу даного нормативно-правового акту, необхідно провести огляд лісового законодавства Російської імперії, що діяло до його прийняття. Так, відповідно до Указів Петра I, Адміралтейство і військове відомство мали право рубати ліс в лісах будь-яких власників, не сплачуючи їм вартості дерев і навіть не ставлячи їх до відома. Держава суворо контролювала рубки лісів, які належали до категорії корабельних, також цінних порід дерев, а за порушення лісового законодавства встановлювались суворі покарання у вигляді смертної кари, послання на каторгу, биття батогами, таврування порушників та ін. Паралельно з цим за державою зберігалася монополія на торгівлю цінними сортами лісу, поташем, який являв собою продукт спалювання дерев та вивезення деревини за кордон. Цілком зрозуміло, що такий стан не влаштовував власників лісів, і в 1767 р. петровське лісове законодавство було піддане повній ревізії, внаслідок якої більшість указів імператора скасовувалась [3, с. 178]. Адміралтейство зобов'язувалося платити гроші за ліс, зрубаний на приватних землях. Продовжуючи йти по шляху загравання з дворянським станом, Катерина II вирішила повністю вивести з-під державного контролю приватні ліси і передати їх в повне розпорядження їх власникам. Указ 1782 р. складався з преамбули, трьох пунктів і заключної частини. У преамбулі говорилося про недоліки системи лісоуправління і необхідність зміни діючої системи шляхом надання більших прав власникам лісів. Згідно з п. 1, ліси, що перебували у володінні поміщиків та отримані ними у законний спосіб, навіть якщо вони належали до категорії заповідних, передавались їм у повну власність. Як вказувалося в п. 2, всім власникам лісів

дозволялося торгувати лісом, навіть щогловим, вивозити його за кордон з оплатою мит за встановленими державою тарифами. Своєю чергою, відповідно до п. 3, державні відомства, Адміралтейство не мало право таврувати ліс та окремі дерева, а також скасовувалась необхідність отримання дозволу на рубки в лісах приватних власників. Поміщикам рекомендувалося продавати або постачати ліс Адміралтейству, позаяк це давало державні гарантії на отримання прибутку. У заключній частині Катерина II вказувала на відсутність негативних наслідків прийняття указу для забезпечення Адміралтейства лісом. Дійсно, у той історичний період у розпорядженні держави перебувала величезна кількість казенних (державних) лісів, здатних задовольнити потреби російської армії і флоту.

Ліберальний підхід знайшов своє відображення в указі шляхом фіксації в ньому декларативного звернення до власників лісів збільшувати своє майно шляхом покращення стану лісів, захисту від знищення, розширення площ цього природного ресурсу. Важливими, з точки зору сьогодення, є наслідки прийняття даного нормативно-правового акта для стану лісів. Як вказує відомий дореволюційний фахівець М. В. Шелгунов, автор «Истории русского лесного законодательства» 1863 р., ліберальна доктрина, реалізована в указі Катерини II, принесла такі негативні результати [3, с. 179]. По-перше, почалися несанкціоновані масові рубки лісу поміщицькими та державними селянами, і навіть дубів у державних лісах, таврованих Адміралтейством, тобто особливо цінного лісу для будівництва військових кораблів. По-друге, відсутність ефективної нормативно-правової бази не дозволила організувати в імперії вільну торгівлю лісом, держава зазнавала збитків через те, що не отримувала коштів від торгових мит. По-третє, поміщики і селяни вирубували ліс без жодних обмежень, але на вивезення його з лісосік їм не вистачало фінансових коштів. З цієї причини ліс гнив, псувався, почастишали випадки пожеж, що завдавали значної шкоди лісам.

Іншим прикладом використання в лісовому законодавстві ліберальної доктрини, як зазначає В. П. Непійвода, став прусський Лісовий закон 1811 р. [4, с. 101]. До причин його видання слід віднести ту обставину, що переможена Наполеоном Пруссія повинна була виплачувати велику контрибуцію, кошти для якою було вирішено знайти, за рахунок продажу державних лісів. Для найшвидшого продажу лісу, уряду довелося стимулювати потенційних покупців прийняттям закону про невтручання держави в експлуатацію приватних лісів. Аналогічним чином, під впливом ліберальних ідей А. Сміта, уряди королівства Баварія та Австрійської імперії також прийняли нормативно-правові акти щодо обмеження прав держави у цій сфері. Прийняття в Пруссії закону 1811 р. принесло негативні наслідки, що призвело до його скасування німецькою владою у 1875 р. і введення нового законодавчого акту, побудованого на принципово іншій правовій доктрині. Одночасно з цим в суспільній думці того історичного періоду з'являється сильна течія, пов'язана з наукою лісознавства (Forstwissenschaft) на користь збереження державних лісів і регламентації приватних, зважаючи на величезне значення лісів для країни. В змісті німецького лісового закону 1875 р. ліберальні доктрини знайшли відображення лише у положеннях, які дозволяли створення товариств сусідніх лісокористувачів (Waldgenossenschaften) у тих випадках, коли правильне господарство, по незначності ділянок, для кожного окремо скрутно.

У сучасній історії лісового законодавства ліберальна доктрина втілювалася у прийнятому Державною Думою Російської Федерації 8 листопада 2006 р. Лісового кодексі (ЛК РФ 2007) [5]. На думку авторів цієї кодифікації, такий підхід дозволяє використати ринковий механізм, забезпечити ефективну експлуатацію величезних російських лісових ресурсів, освоєння нових масивів, створити у лісовій сфері найбільш сприятливий інвестиційний клімат, максимально зменшити витрати галузі. На

підставі Лісового кодексу ліквідувалась система органів управління лісовим господарством, що залишилася з радянських часів, а також підрозділи на місцях. В цілому по Російській Федерації державні лісгосподарські організації втратили близько 150 тис. кваліфікованих співробітників. Це серйозно ускладнило соціальну обстановку в регіонах, оскільки масові скорочення відбулися в основному у лісових місцевостях, де альтернативної зайнятості практично немає. Замість потужної регіональної мережі органів управління на території РФ залишилося 12 тис. чиновників, зайнятих головним чином паперовою роботою у великих регіональних центрах.

Реалізація ліберальної доктрини призвела до ліквідації сформованої в радянські часи ефективної системи охорони лісів у вигляді державної служби лісової охорони, що здійснювала захист цього природного ресурсу від пожеж, нелегальних рубок та контролював дотримання лісового законодавства. Функції держлісоохорони були передані регіональній владі і приватним орендарям, тобто виникла ситуація, коли найбільш імовірні порушники лісового законодавства стали охороняти ліс від самих себе. Федеральний уряд передав суб'єктам Російської Федерації такі важливі функції, як: державна охорона лісів, лісовий нагляд і контроль; розробка та експертиза лісових планів і лісгосподарських регламентів; організація використання лісів і лісових земель; організація системи управління лісами в регіоні тощо. При цьому на думку М. Тихомирова, російські законодавці навіть тут проявили непослідовність, позаяк повноваження з управління лісами перейшли до органів державної влади суб'єктів Російської Федерації лише частково [6]. Із трьох головних «важелів управління» – нормативно-правового, фінансового та адміністративного – регіональна влада більш-менш повною мірою отримала лише один, – адміністративний. Так, суб'єкти РФ отримали право формувати систему органів управління лісами, організувати передачу лісів у користування, забезпечувати охорони, захист та відтворення лісів, здійснювати державний лісовий нагляд і контроль. Інші дві функції залишалися за федеральною владою. Таким чином, відповідальність за стан лісів майже повністю покладалася на органи виконавчої влади суб'єктів Російської Федерації. Так, саме вони відповідають за охорону лісів, організацію лісокористування, і взагалі за кінцевий результат державного управління лісами.

Таким чином, згідно з новим Лісовим кодексом РФ, відбулося непропорційне передання відповідальності і повноважень на регіональний і місцевий рівні. Регіональні органи влади відповідають за систему експлуатації лісів, але мають дуже обмежені права в галузі управління лісами. Федеральні органи влади, навпаки, не несуть ніякої конкретної відповідальності за стан лісів, але саме вони визначають нормативно-правову базу і розпоряджаються основною частиною коштів на управління лісами. Приблизно за цією ж схемою відбувається перекидання відповідальності за охорону лісів і ведення господарства в них орендарям цих лісів. Орендарі після приведення договорів оренди та всієї планової документації у відповідність з новим Лісовим кодексом зобов'язані забезпечувати охорону, захист і відтворення лісів, їх протипожежне облаштування. При цьому жодними спеціальними повноваженнями, які б дозволили забезпечити охорону лісів, вони не наділяються. При цьому саме поняття «охорона лісів» в Лісовому кодексі належним чином не визначено. Вимоги ж до захисту та відтворення лісів, встановлені розробленими на основі нового Лісового кодексу нормативно-правовими актами, не відповідають сучасним підходам науково обґрунтованого ведення лісового господарства. Фактична передача повноважень щодо ведення лісового господарства орендарям почалася лише на початку 2009 р. – шляхом укладення договорів оренди відповідно до вимог нового Лісового кодексу.

Регулювання лісових відносин здійснюється на основі нормативно-правових актів, що приймаються компетентними органами державної влади або уповноваженими

владою іншими суб'єктами. Враховуючи складність лісової сфери, наявність значного числа специфічних питань у системі правового регулювання, важлива роль належить спеціальним актам з ведення лісового господарства. У вирішенні даної проблеми російські законодавці також проявили непослідовність та нелогічність в підходах. Так, згідно з ЛК РФ 2007, більша частина нормативно-правових актів лісового господарства затверджується федеральним урядом або уповноваженими федеральними органами виконавчої влади. Регіонам передаються повноваження по затвердженню вузької сфери нормативно-правового регулювання, що стосується головним чином використання лісів для власних потреб громадян. При цьому основні прибутки з лісової галузі надходять до федерального бюджету, з якого розподіляються кошти на здійснення суб'єктами РФ переданих лісових повноважень у вигляді цільових субвенцій.

В Російській Федерації ліси займають площу порядку 809 млн. га та в них зосереджено до 30% запасів деревини, яка росте на Землі. Одну з достатньо серйозних небезпек для цього природного ресурсу представляють лісові пожежі. З метою боротьби з цим лихом в СРСР була створена добре налагоджена та ефективно діюча система протипожежної охорони. Важливим елементом цієї системи була лісова авіація, що займалася авіапатрулюванням, оповіщенням наземної лісової охорони та гасінням пожеж. Ця служба також була ліквідована і на додаток до цього позбавлена можливості оперативно перекидати техніку і пожежні підрозділи з одного регіону в інший. Результатом цього стало те, що країна виявилася неготовою до боротьби з лісовими пожежами. З метою вирішення цієї проблеми у 2011 р. обсяг субвенцій окремою постановою уряду РФ на охорону лісів від пожеж збільшили на 1,5 млрд. руб., суб'єктам Російської Федерації на придбання протипожежної техніки було виділено 5 млрд. руб.

Історія лісового законодавства показує важливість застосування технічних регламентів на ведення лісового господарства та лісокористування, однак такі норми в кодексі відсутні. Ліберальний підхід знімає всі обмеження з юридичних і фізичних осіб, які займаються експлуатацією лісів та зводить нанівець використання раціональної системи ведення лісового господарства.

Автори ЛК РФ 2007 р. пішли хибним шляхом видачі дозволів на приватизацію деяких категорій лісів, адже на їх власників не покладається жодних зобов'язань щодо збереження лісових екосистем. На додаток до цього, ЛК РФ 2007 не передбачає відповідальність орендарів лісу за непроведення тих чи інших заходів щодо використання лісів та догляду за ними. З точки зору історії лісового законодавства, як зазначає П. Г. Вакулюк, вкрай негативне значення має відсутність норм щодо відновлення вирубаних ділянок лісу, що призводить до швидкого виснаження лісів та їхньої деградації [7, с. 486].

Істотним недоліком Лісового кодексу є те, що дія цього акта поширюється не на всі ліси, – без охорони залишилися захисні лісосмуги, розташовані на сільськогосподарських землях і землях промисловості й транспорту. На додаток до цього, в кодексі відсутні єдині вимоги до ведення господарства в захисних лісах, а деякі ліси втратили свій охоронний статус. Так, із закону вилучили положення про охорону захисних смуг лісів, що захищають нерестовища цінних промислових риб. В результаті нерестозахисні смуги вздовж річок скоротилися до розмірів водоохоронних зон.

Вплив ліберальної доктрини простежується в зафіксованому в нормах ЛК РФ 2007 р. дозволі щодо забудови національних парків під виглядом зведення та реконструкції фізкультурно-оздоровчих і спортивних споруд, доріг, а також об'єктів соціальної інфраструктури.

Негативним наслідком прийняття даного законодавчого акта став факт масової забудови зелених зон навколо великих міст і селищ, почастишали випадки незаконної

заготівлі деревини в цих масивах.

Основним положенням ліберальної доктрини є повна свобода підприємницької діяльності. Такий підхід у сфері лісової галузі призвів до того, що люди втратили можливість заробляти на життя продажем грибів та ягід, оскільки їх збір віднесений до категорії підприємницької діяльності. На додаток до цього, в Лісовому кодексі були введені нові правила купівлі дров та будівельної деревини, які складно виконати на практиці.

Розгляд змісту ЛК РФ 2007 р. показує фіксацію в ньому основних положень ліберальної доктрини. Це скорочення управлінського апарату, ліквідація контрольних служб, авіаційної охорони лісів, передача повноважень з управління, охорони регіональним органам влади, орендарам, формування ринку лісової продукції, комерціалізація, тобто введення оплати за всіма видами користувань, видача дозволів на приватизацію деяких категорій лісів, відсутність єдиних вимог до ведення лісового господарства.

Підводячи підсумки дослідження слід вказати, що розгляд процесу закріплення у лісовому праві ліберальних доктрин показує відсутність позитивних результатів при їх використанні у різних країнах – дореволюційна та сучасна Україна, королівство Прусія. Відмова держави від управління та контролю у лісовій сфері в усіх випадках призводила до збільшення числа незаконних рубок, неефективної заготівлі деревини, значних втрат лісової продукції, лісових пожеж. Таким чином, надії авторів прийнятих законодавчих актів як в XVIII ст., так і в XXI ст., на свідомість власників чи ефективний менеджмент в цій сфері не виправдалися.

Список використаної літератури

1. Скакун О. Ф. Правова доктрина як джерело права / О. Ф. Скакун // Джерела права України, інших країн та міжнародної спільноти: історія та сучасність : матер. XXIX Міжнар. істор.-прав. конф., (19-22 вер., 2013р., м. Феодосія). - Київ : Універсум, 2013. – с. 45 – 55.
2. О распространении права собственности владельцев на леса, в дачах их растущие: императорский указ от 22 сентября 1782 г. // ПСЗРИ. – Собр. 1. – Т. 21. – № 15518. – С. 676.
3. Шелгунов Н. В. История русского лесного законодательства 1857 / Н. В. Шелгунов. – С.-Пб. : В типографии Министерства Государственных имуществ. – 379 с.
4. Непийвода В. П. Правове регулювання в галузі лісів: доба утвердження підтриманого розвитку / В. П. Непийвода. - К. : НДІ приватного права і підприємництва, 2004. – 339 с.
5. Лесной кодекс РФ от 04.12.2006 (редакция от 21.07.2014) N 200-ФЗ // Собрание законодательства РФ, 11.12.2006. - N 50. - ст. 5278
6. Тихомиров М. Ю. Основные новелы лесного закона / М. Ю. Тихомиров // Право и экономика. - 2007. - № 2. – С. 4-13.
7. Вакулюк П. Г. Нариси з історії лісів України / П. Г. Вакулюк. – Фастів : Поліфаст, 2000. – 624 с.

Стаття надійшла до редакції 11.12.2014 р.

M. O. Rozumnyi

PROBLEMS DISPLAYING LIBERAL DOCTRINES IN THE FOREST LEGISLATION

The article is dedicated to study the historical dynamics of laws for the forest protection that were adopted in different historical periods, based on liberal doctrine. It is shown that the provisions of liberalism, that were enshrined in legal acts, expected reduction in government spending in this area by the refusal of the state of forests and content services.

Liberal ideas have found their support in pre-revolutionary Russia, represented by

Catherine II, who was a classic representative of the era of enlightened absolutism. The practical realization of the liberal doctrine in the forestry sector was the publication of September 22, 1782 imperial decree. The liberal approach was reflected in the decree by fixing declarative reference to forest owners increase their property by improving the condition of forests, protection from destruction, expanding areas of this natural resource.

Another example of use in the forest legislation of liberal doctrine, as alleges V. P. Nepiyvoda, became Prussia Forest Act 1811. The reasons for his publications include the fact that Napoleon defeated Prussia had to pay a large indemnity, funds for which was decided to find by selling state forests. For the fastest selling, the government had to encourage potential buyers to adopt the law on non-interference in exploitation of the private forests. Similarly, under the influence of liberal ideas of A. Smith, the Government of Bavaria and the Austrian Empire also adopted legal acts to limit the rights of the state in this area.

In the modern history of forest legislation a liberal doctrine adopted was incarnated in accepted State Duma of the Russian Federation, November 8, 2006 Forest Code. Review contents of Forest Code shows fixing in it the main provisions of liberal doctrine. It is the reduction of the administrative apparatus, the elimination of control services, aviation forest protection, the transfer of authority from the management to regional authorities, tenants, forming a market of forest products, commercialization, i.e. the introduction of payment for all types of uses, permits to privatize certain categories of forests, lack of requirements for forest management.

By analyzing the imperial decree 1782, adopted by Catherine II, Prussia Forest Act 1811 and Forest Code in 2007, it is shown negative consequences of using a liberal doctrine that leads to the deterioration of the environment forests, a sharp increase in illegal logging, theft, and forest fires.

Keywords: *liberal doctrine, forest legislation, legal act, illegal logging, forest owners.*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ТА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

УДК 341.43(477)

В. П. Босий

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У СФЕРІ БІЖЕНЦІВ

У статті проведено дослідження проблеми конституційно-правового регулювання державної політики України у сфері біженців та обґрунтовуються пропозиції щодо його вдосконалення.

Ключові слова: *біженець, конституційно-правове регулювання, державна політика, законодавство.*

Постановка проблеми. Розвиток національного законодавства з питань біженців здійснюється у відповідності з державною політикою у цій сфері, яка в свою чергу закріплюється нормами конституційного права.

У вітчизняній науковій літературі слушно відзначалося, що характеристика